

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

การพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันที่ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2
โรงพยาบาลลำพูน

ประภาพรรณ แสนพรหม

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

การพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันทีในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2
โรงพยาบาลลำพูน

ประกาศพรรณ แสนพรหม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีนาคม 2555

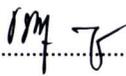
การพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันทีในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2
โรงพยาบาลลำพูน

ประภาพรรณ แสนพรหม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศสนภา

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุนีย์ ทังเจริญกุล

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันทศุภวัฒน์

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร. กอบกิจ อิศรชิววัฒน์

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุนีย์ ทังเจริญกุล

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันทศุภวัฒน์

23 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุณีย์ ทั้งเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. เรมวณันท์ศุภวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดเวลาในการศึกษา ทั้งยังให้ความรัก และความเมตตา ซึ่งเป็นกำลังใจอันมีค่าแก่ผู้ศึกษาเสมอมา จนการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิวัฒน์ วงศ์ถือเกียรติ และอาจารย์ ดร.อรอนงค์ วิชัยคำ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคุณแสงทอง ดวงไทย หัวหน้าหอผู้ป่วยตึกอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลลำพูน ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบคุณหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 และพยาบาลวิชาชีพหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการ ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศสนภา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์ ดร. กอบกิจ อิศรชิววัฒน์ รองกรรมการผู้จัดการ Triple-A Quality Center คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระโดยให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณ ครอบครัว น้องเจ้าหน้าที่อายุรกรรมหญิง 2 และเพื่อนทุกคน ที่ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ จะบังเกิดสาธารณประโยชน์ นำไปใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตของผู้ศึกษาและทุกท่านได้ต่อไป ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันทีในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2
โรงพยาบาลลำพูน

ผู้เขียน นางประภาพรณ แสนพรหม

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันท์ศุภวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

250622

การให้ยาทันทีที่มีความสำคัญสูงสุดเป็นลำดับแรกเนื่องจากมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการในกระบวนการจัดการการให้ยาทันทีอย่างรวดเร็วภายในเวลาที่จำกัด การศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันที หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 ในโรงพยาบาลลำพูน โดยใช้แนวคิดของ วอแมค และ โจนส์ (2003) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือกิจกรรมย่อยที่ถูกสังเกตในกระบวนการจัดการการให้ยาทันทีจำนวน 2-33 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ 1) ตารางอธิบายลักษณะกิจกรรมย่อยในกระบวนการจัดการการให้ยาทันที 2) แบบวิเคราะห์คุณค่าของกิจกรรม 3) แบบบันทึกปริมาณเวลาที่ใช้ในกิจกรรมย่อยซึ่งมีความเที่ยงของการสังเกตเท่ากับ .85 และ 4) แนวคำถามความคิดเห็นต่อการใช้กระบวนการจัดการการให้ยาทันทีแบบใหม่ ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า

1. กระบวนการจัดการการให้ยาทันทีแบบใหม่ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลักและ 13 กิจกรรมย่อย
2. เวลามาตรฐานที่ใช้ในกระบวนการจัดการการให้ยาฉีดทันทีแบบเดิมเท่ากับ 62.05 นาที ในขณะที่เวลามาตรฐานในกระบวนการแบบใหม่เท่ากับ 25.94 นาที เวลาลดลง 36.11 นาทีหรือคิดเป็นร้อยละ 58.19 เวลามาตรฐานที่ใช้ในกระบวนการจัดการการให้ยารับประทานทันทีแบบเดิม

เท่ากับ 55.03 นาทีในขณะที่เวลามาตรฐานในกระบวนการแบบใหม่เท่ากับ 21.52 นาที เวลาลดลง 33.51 นาทีหรือคิดเป็นร้อยละ 60.89

3. ในเรื่องความคิดเห็นต่อการใช้กระบวนการจัดการการให้ยาทันทีแบบใหม่ ประมาณ ร้อยละ 83 ของพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจมากต่อประสิทธิภาพ ความชัดเจนของการปฏิบัติ และความสามารถในการนำไปใช้จริงของกระบวนการจัดการการให้ยาทันทีแบบใหม่ และประมาณ ร้อยละ 67 ของพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจมากต่อความสะดวกของกระบวนการจัดการแบบใหม่

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดสามารถนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการการให้ยาทันทีได้และมีประโยชน์ในการลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรสามารถประยุกต์แนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานต่อไปได้

Independent Study Title Development of a Management Process of Stat Medication
Administration in the Female Medical Ward 2, Lamphun Hospital

Author Mrs. Prapapan sanpom

Degree Master of Nursing Science (Nursing Administration)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Petsunee Thunjaraenkul Advisor

Associate Professor Dr. Raymoul Nantsupawat Co-advisor

ABSTRACT

250622

Stat medications are the highest priority as they can impact patients' survival. Thus, it is necessary to quickly conduct the management process of stat medications within a limited time frame. The purpose of this development study was to develop a management process of stat medications in the Female Medical Ward 2, Lumphun hospital. The development was based on the lean thinking of Womack and Jones (2003). The study sample was 2-33 observed activities in the management process of stat medications. The research instruments included 1) table for describing minor activities in the management process of stat medications, 2) form for activity value analysis, 3) form for recording time spent in minor activities with the interrater reliability of .85, and 4) question guidelines regarding opinions on the use of new management process of stat medications. Data were analyzed using descriptive statistics.

The results were as follows:

1. The new management process of stat medications in the Female Medical Ward 2 consisted of 6 major activities with 13 minor activities.

2. Standard time in the old management process of stat injection medications was 62.05 minutes whereas this in the new management process was 25.94 minutes. The time decreased by 36.11 minutes or 58.19 %. Standard time in the old management process of stat oral

medications was 55.03 minutes whereas this in the new management process was 21.52 minutes. The time decreased by 33.51 minutes or 60.89%.

3. In terms of opinions on the use of new management process of stat medications, approximately 83% of registered nurses were highly satisfied toward the effectiveness, clear procedures and applicability of the new management process of stat medications. Approximately 67% of registered nurses were highly satisfied toward convenience of the new management process.

The results of the study show that lean thinking can be used to develop a management process of stat medications and is beneficial in decreasing working time. Thus, administrators can apply lean thinking to improve quality of services in their organization.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	5
คำถามการศึกษา	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
กระบวนการจัดการการให้ยาทันที	9
แนวคิดลีน (lean thinking)	14
การประยุกต์แนวคิดลีนในระบบบริการสุขภาพ	22
การศึกษาเวลา	33
สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการการให้ยาทันที	
หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน	36
กรอบแนวคิดในการศึกษา	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	40
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	41
การพิทักษ์สิทธิ์ของประชากร	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การอภิปรายผล	80
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	85
สรุปผลการศึกษา	85
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	88
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	88
เอกสารอ้างอิง	89
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก เอกสารแสดงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	96
ภาคผนวก ข เอกสารเชิงจริยธรรม	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	100
ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	106
ภาคผนวก จ การทำจำนวนครั้งในการจับเวลาโดยการใช้ พิสัย (Range)	111
ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	115
ประวัติผู้เขียน	116

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3-1 ตารางข้อมูลรอบเวลาในกระบวนการจัดการการให้ยารับประทานทันที/ยาฉีด (ก่อนการพัฒนา)	48
3-2 ตารางการระบุคุณค่า สัญลักษณ์+และการใช้เครื่องมือ ของกระบวนการจัดการ การให้ยาทันทียาฉีด/ยารับประทาน(ก่อนการพัฒนา) โดยการประยุกต์แนวคิด หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน	59
3-3 ตารางข้อมูลรอบเวลาในกระบวนการจัดการการให้ยารับประทานทันที/ยาฉีดทันที แยกตามการระบุคุณค่า(ก่อนการพัฒนา)	61
3-4 ตารางข้อมูลรอบเวลาในการจัดการการให้ยารับประทานทันที/ยาฉีดทันที (หลังการพัฒนา) หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	63
3-5 ตารางข้อมูลรอบเวลาในการจัดการการให้ยาทันทีประเภทยาฉีด/รับประทาน แยกตามการระบุคุณค่า (หลังการพัฒนา) หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	64
4-1 ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมย่อยของกระบวนการจัดการการให้ยาทันทีใน หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน ก่อนและหลังการพัฒนา	68
4-2 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 1 การรับคำสั่งการรักษา	69
4-3 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 2 การเบิกยาทันที	70
4-4 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 3 การรับยาจากห้องยา	71
4-5 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 4 การเตรียมยา	72
4-6 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 5 การนำยาไปให้ผู้ป่วย	73
4-7 ตารางการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลาในกระบวนการหลักที่ 6 การบันทึกการให้ยา	74
4-8 ตารางสรุปข้อมูลรอบเวลาในกระบวนการจัดการการให้ยาทันที ก่อนและหลังการพัฒนา	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4-9 ตารางจำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	77
4-10 ตารางข้อมูลความคิดเห็นต่อการนำกระบวนการจัดการยาทันที ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน	78
ค1 ตารางอธิบายลักษณะกิจกรรม กระบวนการจัดการการให้ยาทันที ฉบับที่ 1 (ระยะก่อนพัฒนา) หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	100
ค2 ตารางอธิบายลักษณะกิจกรรม กระบวนการจัดการการให้ยาทันที ฉบับที่ 2 (ระยะหลังพัฒนา) หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	101
ค3 แบบบันทึกแผนภูมิกระบวนการไหลกระบวนการจัดการการให้ยาทันที หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	102
ค4 แบบบันทึก ตารางการระบุคุณค่าของกิจกรรมกระบวนการจัดการการให้ยาทันที หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน	102
ค5 ตารางบันทึกกิจกรรมและแบบบันทึกปริมาณเวลาที่ใช้ในกิจกรรม กระบวนการจัดการการให้ยาทันที หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน	103
จ1 ตารางผลการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของการเก็บข้อมูลก่อนการพัฒนา กระบวนการจัดการการให้ยา (จับเวลาเบื้องต้น 10 ครั้ง)	113
จ2 ผลการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของการเก็บข้อมูลหลังการพัฒนา กระบวนการจัดการการให้ยา (จับเวลาเบื้องต้น 10 ครั้ง)	114

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
3-1 แผนภาพการไหล (Flowdiagram) ของกระบวนการจัดการการให้ยาทันทีฉบับที่ 1 (ระยะก่อนพัฒนา) หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน	45
3-2 แผนภาพกระบวนการ (process chart) ของการจัดการการให้ยาทันที (ก่อนการพัฒนา)	46
3-3 ตะกร้ายาทันที	51
3-4 คาร์เด็กซ์สีชมพูก่อนการพัฒนา	52
3-5 กระดาษก๊อปปี้คำสั่งการรักษาหลังการพัฒนา	52
3-6 เพิ่มส่งเวรหลังการพัฒนา	53
3-7 ภาพพยาบาลรับคำสั่งการรักษา	54
3-8 ใบรับยาทันที (Stat Drug)	54
3-9 ป้ายบอกทางเดินจากหอผู้ป่วยไปยังห้องจ่ายยา จุดที่ 1	56
3-10 ป้ายบอกทางเดินจากหอผู้ป่วยไปยังห้องจ่ายยา จุดที่ 2	56
4-1 แผนภาพกระบวนการ (process chart) การจัดการการให้ยาทันทีหอผู้ป่วย อายุรกรรมหญิง2 โรงพยาบาลลำพูน (หลังการพัฒนา)	67
4-2 กราฟแท่งแสดงการเปรียบเทียบระยะเวลามาตรฐานที่ใช้ ในกระบวนการจัดการ การให้ยาทันทีในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลลำพูน ก่อนและหลังการพัฒนา	76